

RASPRAVA O PRIJEDLOGU IZMJENE ZAKONA O VODAMA I ZAKONA O FINANCIRANJU VODNOG GOSPODARSTVA

Prof.dr.sc. Josip Marušić, dipl.ing.grad.

1. UVODNE NAPOMENE

Od 1. siječnja 1996. godine do kraja prosinca 2005. godine u Hrvatskoj je bio važeći *Zakon o vodama* (ZV) i *Zakon o financiranju vodnog gospodarstva* (ZFVG) koje je donio *Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske* 13. prosinca 1995. g. ZV i ZFVG je pripreman u skladu s potrebama uspješnog razvoja vodnog gospodarstva kao preduvjeta za razvoj niza gospodarskih i infrastrukturnih djelatnosti te cjelokupnog društvenog razvoja Hrvatske. U procesu pripreme tadašnjeg ZV i ZFVG korištena su pozitivna iskustva država s dugom tradicijom uspješnog vodnog gospodarstva, a to su: Austrija, Češka, Italija, Nizozemska, Njemačka, Mađarska, Slovačka i Španjolska. Po ZV (219 članaka) i ZFVG (56 članaka) iz prosinca 1995. g. izvršen je i proces privatizacije u vodnom gospodarstvu Hrvatske – izdvajanjem trgovačkih operativnih društava vodoprivrede od javne djelatnosti tvrtke HRVATSKE VODE – pravne osobe za obavljanje poslova upravljanja vodama. Sredstva za financiranje poslova i zadataka kojima se ostvaruje upravljanje vodama osiguravaju se provedbom ZFVG.

Od 1. siječnja 2006. do kraja prosinca 2009. g. provodio se *Zakon o vodama* (263 članka) i *Zakon o financiranju vodnog gospodarstva* (56 članaka) kojeg je *Hrvatski sabor* donio 9. prosinca 2009. – s većinom važećih članaka iz ZV i ZFVG iz prosinca 1995.

Od 1. siječnja 2010. g. aktualan je *Zakon o vodama* i *Zakon o financiranju vodnog gospodarstva* kojeg je *Hrvatski sabor* donio 12. prosinca 2009. Na žalost, niti godinu dana nakon početka njegove provedbe, u rujnu 2010. godine, dani su prijedlozi za izmjene ZV i ZFVG (NN 153/09)!

Osnovni pokazatelji o aktualnom Zakonu o vodama i Zakonu o financiranju vodnog gospodarstva dani su u broju 71 našeg časopisa, od stranice 47 do 58 (ožujak 2010.). Autorica stručnog prikaza ZV i ZFVG je Ružica

Drmić, dipl. ing. građ., ravnateljica Uprave vodne politike i međunarodnih projekata u Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva. Iz navedenih razloga, u ovom prikazu nije potrebno ponavljati dane pokazatelje o aktualnom ZV i ZFVG čije izmjene su predložene u prvoj godini njegove provedbe.

Na žalost, odgovorne institucije i dužnosnici za vodno gospodarstvo, kao i članovi Nacionalnog vijeća za vode, nisu u dovoljnoj mjeri sagledali moguće negativne posljedice predloženih promjena za gospodarjenje vodama i vodnogospodarske djelatnosti. Učestale izmjene zakona i podzakonskih akata imaju vremensku i financijsku cijenu odnosno nepotrebne troškove.

2. PRIMJEDBE I PRIJEDLOZI STRUKOVNIH UDRUGA U SVEZI PRIJEDLOGA IZMJENA AKTUALNOG ZV I ZFVG

Hrvatski savez građevinskih inženjera (HSGI) i *Hrvatsko društvo za odvodnju i navodnjavanje* (HDON)

Dopis je dostavljen HRVATSKOM SABORU – potpredsjednicima, gospodinu Vladimiru Šeksu i gospodinu Ivanu Jarnjaku i NACIONALNOM VIJEĆU ZA VODE – predsjedniku, gospodinu Ivanu Jarnjaku – sa sljedećim primjedbama, prijedlozima i obrazloženjima, u studenom 2010. godine:

Vlada Republike Hrvatske uputila je Hrvatskom saboru *Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama*, s konačnim prijedlogom *Zakona* da se u žurnom postupku donese. U obrazloženju razloga zbog kojih se *Zakon* donosi naveden je samo *Zaključak Vlade Republike Hrvatske* od 30. rujna 2010. godine po kojem je Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vod-

nog gospodarstva zaduženo pripremiti prijedlog zakonskih izmjena radi promjene pravnog statusa Hrvatskih voda – pravna osoba za upravljanje vodama u trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću. Za posljedice preoblikovanja Hrvatskih voda u d.o.o. navodi se da će biti racionalnije korištenje sredstava za investiranje u kapitalna ulaganja vodnog gospodarstva. Međutim, u konačnom prijedlogu Zakona bez obrazloženja unijete su i odredbe kojima se mijenjaju pojedini poslovi i prenose sa Hrvatskih voda na Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva.

Kako za predložena rješenja u *Konačnom prijedlogu Zakona* nisu izrađene stručne analize, obrazloženi ekonomski i financijski razlozi predloženih promjena te navedene promjene koje će se morati provesti kroz izmjene ostalih zakonskih propisa, pravilnika i propisa iz područja fiskalne politike, te nije informirana stručna javnost iz područja vodnog gospodarstva, slobodni smo ukazati na sljedeće:

- 1) Racionalnije korištenje sredstava za investiranje *Hrvatskih voda* u kapitalne investicije vodnog gospodarstva ne ovise o pravnom statusu tj. da li su *Hrvatske vode* ustanova ili trgovačko društvo, već od sposobnosti zaposlenika, njihovim kvalifikacijama, iskustvu, novčanim tijekovima i likvidnosti Hrvatskih voda.
Voda je opće dobro koje ima osobitu zaštitu Ustavom Republike Hrvatske.
Sa vodom se ne može trgovati. *Hrvatske vode*, kakav god pravni status imale, obavljat će poslove kojima se ne može stvoriti dobit.
Sve zemlje EU imaju ustrojene organizacije za upravljanje vodama u neprofitnom pravnom statusu.
- 2) Predloženim izmjenama članka 186. stavak 1. i 2. Zakona o vodama (NN 153/09) dio djelatnosti prenosi se s *Hrvatskih voda* na *Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva*. Višegodišnje planove gradnje i održavanja izrađivat će Ministarstvo sa sadašnjim zaposlenicima koji neće imati nikakvog doticaja sa realizacijom tih planova.
Stručni kadrovi za izradu tih planova moraju biti visoko obrazovani djelatnici iz područja hidrotehnike i suradničkih djelatnosti s odgovarajućom praksom na poslovima planiranja i realizacije planova i programa a takovih djelatnika u Ministarstvu nema u potrebnom broju.
Smatramo da se na predloženi način neće moći izrađivati kvalitetni planovi.

Predložene izmjene izazvale bi značajnije promjene unutarnjeg ustrojstva i organizacije Hrvatskih voda. Pored toga, predloženim promjenama ukinula bi se nadležnost Hrvatskog sabora za donošenje višegodišnjih planova vodnog gospodarstva.

Naša je ocjena da u ovim teškim gospodarskim okolnostima nema potrebe donositi po žurnom postupku izmjene i dopune Zakona o vodama koje se temelje na neargumentiranim rješenjima. *Napominjemo da je važeći Zakon o vodama stupio na snagu 1. siječnja 2010.!*

Takove značajne izmjene Zakona o vodama mogle bi imati dalekosežne negativne posljedice za vode i vodno gospodarstvo Republike Hrvatske.

Radi toga Vas molimo da poduzmete sve raspoložive mjere da se žurni postupak donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama obustavi.

Napomena: po prijedlogu autora ovog prikaza, Hrvatsko hidrološko društvo i Hrvatsko društvo za zaštitu voda nije pravovremeno raspravilo problematiku o ZV i ZFVG.

Hrvatska komora inženjera građevinarstva

Hrvatska komora inženjera građevinarstva kao samostalna strukovna organizacija predstavlja graditeljsku struku u Republici Hrvatskoj te zastupa interese više tisuća članova pred državnim tijelima. U skladu i u okviru danih zakonskih ovlaštenja, Hrvatska komora inženjera građevinarstva dužna je zastupati stav zauzet na nadležnom tijelu Komore, u svezi sa Zaključkom Vlade Republike Hrvatske i materijala *Hrvatskih voda pod nazivom „Teze za ocjenu izmjena Zakona o vodama i preustroj Hrvatskih voda, ustanove u trgovačko društvo d.o.o.*

Hrvatska komora inženjera građevinarstva upoznata je s povlačenjem izmjena Zakona o vodama iz redovite saborske procedure, ali ocjenjuje potrebnim upoznati sve relevantne državne institucije da ne podržava stav i Zaključak Vlade RH o preoblikovanju Hrvatskih voda, koje danas imaju status ustanove u trgovačko društvo d.o.o., iz to iz sljedećih razloga:

1. *Hrvatske vode* u dosadašnjem poslovanju bile su likvidne, nisu se zaduživale preko propisanih limita, poštovala su sva ograničenja propisana odlukom Vlade i poslovala su racionalno i efikasno. Sva dosadašnja zaduženja provele su kao ustanova uz suglasnost Sabora za realizaciju projekata od interesa za državu. Obveze po tim zaduženjima redovito servisiraju bez daljnjih zaduženja i reprograma, a iz izvornih sredstava.

2. *Hrvatske vode* ne mogu postati trgovačko društvo, jer nemaju čime trgovati (voda nije komercijalni proizvod prema EU Okvirnoj direktivi o vodama) pa samim time nemaju ni bazu za profit.
3. Europska je praksa da su, od 14 zemalja EU, vode u nadležnosti **neprofitnih** institucija ustrojenih za područje voda (7 zemalja) ili agencije za okoliš (5 zemalja), a svega 2 zemlje imaju različite organizacije za to područje, od čega je samo u Latviji jedna organizacija **profitna**.
4. Pretvaranjem *Hrvatskih voda* iz ustanove u trgovačko društvo prijeti opasnost da dođe do pretvaranja vodnih naknada iz javnih davanja u usluge, čime bi se iste povećale za 23% (PDV). Također, iz istih bi razloga došlo i do povećanja cijene vode.
5. Sve ovo predstavljalo bi i stvaranje preduvjeta za **privatizaciju** ispočetka opsežne dokumentacije o vodama (planovi vodoopskrbe, zaštite voda i navodnjavanja, atlas vodotoka, kartografske podloge, dokumentacija o znanstveno-istraživačkim projektima i dr.), a kasnije izmjenom zakonske regulative i same vode kao resursa, bez obzira što je ona u ovom trenutku, *Ustavom RH, Strategijom o razvoju vodnog gospodarstva i Zakonom o vodama, zaštićena kao opće dobro*.

Dopis je dostavljen 14. ožujka 2011. god. Saboru Republike Hrvatske, Vladi Republike Hrvatske i Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva.

3. POPIS AGENCIJA NADLEŽNIH ZA VODE U ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE

Država	Naziv	Profitna/neprofitna
Danska	Danska agencija za zaštitu okoliša (Danish Environment Protection Agency)	neprofitna
Francuska	Agencija za vode Adour-Garonne (Agence de l'eau Adour-Garonne)	neprofitna
	Agencija za vode Artois- Picardie (Agence de l'eau Artois-Picardie)	neprofitna
	Agencija za vode Loire- Bretagne (Agence de l'eau Loire-Bretagne)	neprofitna
	Agencija za vode Rhin-Meuse (Agence de l'eau Rhin-Meuse)	neprofitna
	Agencija za vode Rhône- Méditerranée et Corse (Agence de l'eau Rhône-Méditerranée et Corse)	neprofitna
	Agencija za vode Seine- Normandie (Agence de l'eau Seine-Normandie)	neprofitna
Irska	Agencija za zaštitu okoliša (Environment Protection Agency - EPA)	neprofitna
Italija	Uprava sliva rijeke Liri - Garigliano i Volturno (Autorità di Bacino dei Fiumi Liri - Garigliano e Volturno)	neprofitna
	Uprava nacionalnoga sliva rijeke Adige (Autorità di bacino nazionale del fiume Adige)	neprofitna
	Uprava sliva rijeke Serchio (Autorità di Bacino del fiume Serchio)	neprofitna
	Uprava sliva rijeke Pad (Autorità di Bacino del Fiume Po)	neprofitna
	Uprava međuregionalnoga sliva rijeke Magra (Autorità di bacino interregionale del fiume Magra)	neprofitna
	Uprava sliva rijeke Arno (Autorità di Bacino del Fiume Arno)	neprofitna

Država	Naziv	Profitna/neprofitna
	Uprava sliva rijeke Tiber (Autorità di bacino del fiume Tevere)	neprofitna
	Uprava međuregionalnoga sliva rijeke Fiora (Autorità di Bacino interregionale del fiume Fiora)	neprofitna
	Uprava sliva rijeka Isonzo, Tagliamento, Livenza, Piave, Brenta-Bacchiglione (Autorità di Bacino dei fiumi Isonzo, Tagliamento, Livenza, Piave, Brenta-Bacchiglione)	neprofitna
	Uprava sliva rijeke Reno (Autorità di Bacino del fiume Reno)	neprofitna
Latvija	Latvijska agencija za okoliš, geologiju i meteorologiju (Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra)	profitna
	Latvijska agencija za zaštitu okoliša (Latvian Environment Agency - LEA)	neprofitna
Litva	Agencija za zaštitu okoliša (Aplinkos apsaugos agentūra)	neprofitna
Malta	Malteška uprava za resurse (Awtorita ta' Malta dwar ir-Rizorsi - MRA)	neprofitna
	Malteška uprava za okoliš i prostorno uređenje (Awtorita' ta' Malta dwar l-Ambjent u l-Ippjanar- MEPA)	neprofitna
Nizozemska	Nizozemski institut za upravljanje kopnenim vodama i pročišćavanje otpadnih voda RIZA (Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling - RIZA)	neprofitna
Portugal	Institut za vode (Insituto da Agua - INAG)	neprofitna
Rumunjska	Rumunjske vode (Apele Romane)	neprofitna
Slovenija	Agencija za okoliš Republike Slovenije (Agencija Republike Slovenije za okolje)	neprofitna

4. ZAKLJUČNA KONSTATACIJA

Predloženim izmjenama *Zakona o vodama* i preustroj *Hrvatskih voda* u trgovačko društvo d.o.o. nisu u dovoljnoj mjeri i sveobuhvatno sagledane moguće negativne posljedice za vode i vodno gospodarstvo Republike Hrvatske. Na žalost, niti dio strukovnih udruga o vodama i suradničkim djelatnostima nije se pravovremeno uključio u rasprave u cilju donošenja zajedničkog prijedloga u svezi predloženih izmjena *Zakona o vodama*.

Još jednom se potvrdila negativna praksa u procesu stvaranja pravne države, a to je konstatacija: „da se u Hrvatskoj zakoni i podzakonski akti „brže i lakše mijenjaju nego što se provode“. A to je posljedica što stranački utjecaji imaju veću ulogu i utjecaj nego prijedlozi stručnih i znanstvenih kadrova. Praksa razvijenijih država je također potvrdila da je razvoj svake djelatnosti ostvaren kvalitetnim i kontinuiranim obrazovanjem, kao i djelovanjem odnosno zajedničkim radom potrebnih stručnih i znanstvenih djelatnika. ■